

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ SỐ TRONG KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ - NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA VÀ GIẢI PHÁP

Lê Minh Chi
Học viện Ngân hàng

Tóm tắt: Trong bối cảnh giáo dục đại học chuyển đổi mạnh mẽ theo hướng số hóa và phát triển năng lực người học, kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị đang đứng trước yêu cầu đổi mới sâu rộng nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả đào tạo. Bài viết tập trung phân tích sự cần thiết của việc ứng dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị. Từ những vấn đề đặt ra, bài viết đề xuất một hệ thống giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá.

Từ khóa: công nghệ số, kiểm tra - đánh giá, lý luận chính trị, chuyển đổi số giáo dục.

APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGY IN TESTING AND ASSESSING POLITICAL THEORY SUBJECTS - ISSUES AND SOLUTIONS

Abstract: In the context of strong transformation of higher education towards digitalization and development of learners' capacity, testing and assessing political theory subjects are facing the requirement of extensive innovation to improve the quality and effectiveness of training. The article focuses on analyzing the necessity of applying digital technology in testing and assessing political theory subjects. From the issues raised, the article proposes a system of solutions to improve the effectiveness of using digital technology in testing and assessing.

Keywords: digital technology, testing - assessment, political theory, digital transformation of education.

Nhận bài: 20/10/2025

Phản biện: 20/11/2025

Duyệt đăng: 24/11/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trong tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, giáo dục và đào tạo nói chung, giáo dục lý luận chính trị nói riêng đứng trước yêu cầu đổi mới toàn diện nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả và tính hiện đại. Kiểm tra, đánh giá - một khâu quan trọng của quá trình dạy học - cũng cần được đổi mới theo hướng phát huy năng lực người học, đảm bảo khách quan, minh bạch, đồng thời phù hợp với xu thế ứng dụng công nghệ trong quản lý và tổ chức đào tạo. Việc sử dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị không chỉ giúp đa dạng hóa hình thức, mà còn góp phần nâng cao chất lượng học tập, tạo môi trường học tập tích cực, cá nhân hóa và thúc đẩy đào tạo theo năng lực. Tuy nhiên, quá trình này cũng đặt ra nhiều vấn đề mới cần nghiên cứu và giải quyết.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Sự cần thiết của ứng dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn Lý luận chính trị

Kiểm tra, đánh giá trong giáo dục là một quá trình khoa học nhằm thu thập, phân tích và xử lý thông tin về kết quả học tập của người học để xác định mức độ đạt được các mục tiêu dạy học. Trong đó, kiểm tra là hoạt động thu thập thông tin thông qua những công cụ và hình thức nhất định như bài thi, bài tập, thảo luận, sản phẩm học tập; còn đánh giá là quá trình phân tích, so sánh kết quả kiểm tra với chuẩn đầu ra hoặc tiêu chí xác định trước, từ đó đưa ra kết luận, phản hồi và quyết định điều

chỉnh hoạt động dạy - học. Kiểm tra và đánh giá không chỉ diễn ra ở cuối khóa học mà là hoạt động liên tục, xuyên suốt quá trình dạy học. Nó giữ vai trò định hướng, điều chỉnh và thúc đẩy sự phát triển của cả giảng viên và sinh viên.

Trong chương trình giáo dục đại học ở Việt Nam, các môn Lý luận chính trị giữ vai trò nền tảng trong việc hình thành thế giới quan khoa học, phương pháp luận biện chứng và hệ giá trị chính trị - xã hội đúng đắn cho sinh viên. Đây là nhóm môn học trang bị tri thức khoa học về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam - những cơ sở lý luận cốt lõi định hướng lập trường tư tưởng, niềm tin chính trị và bản lĩnh công dân của người học trong bối cảnh đổi mới và hội nhập quốc tế. Nội dung của các môn lý luận chính trị mang tính khái quát và trừu tượng cao, đòi hỏi sinh viên không chỉ nắm vững các phạm trù, quy luật và quan điểm khoa học, mà còn phải có khả năng tư duy logic, phân tích, phản biện và vận dụng lý luận để nhận diện, lý giải các vấn đề thực tiễn của đời sống chính trị - xã hội. Vì vậy, bên cạnh chức năng trang bị tri thức, nhóm môn học này còn đảm nhiệm nhiệm vụ quan trọng là bồi dưỡng phẩm chất chính trị, hình thành bản lĩnh tư tưởng và phát triển năng lực đánh giá, phân tích, xử lý các tình huống thực tiễn trên nền tảng lý luận khoa học và lập trường của Đảng.

Với đặc thù đó, hoạt động kiểm tra - đánh giá trong các môn lý luận chính trị không thể giản

lược thành việc đo lường mức độ ghi nhớ kiến thức. Thay vào đó, nó phải phản ánh toàn diện năng lực tư duy lý luận, khả năng lập luận khoa học, mức độ vận dụng tri thức vào thực tiễn, cũng như sự hình thành thế giới quan và phẩm chất chính trị của sinh viên. Điều này đòi hỏi những phương thức đánh giá đa dạng, linh hoạt, khách quan và phù hợp với yêu cầu phát triển năng lực của người học trong bối cảnh chuyển đổi số và đổi mới giáo dục đại học hiện nay.

Sự bùng nổ của công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và các nền tảng học tập trực tuyến đang tạo ra những chuyển biến căn bản trong cách thức tổ chức, quản lý và tiếp cận hoạt động kiểm tra, đánh giá trong giáo dục đại học. Những tiến bộ công nghệ này không chỉ mở rộng hệ thống công cụ đánh giá mà còn tác động sâu sắc tới tư duy, quan niệm về đánh giá năng lực người học theo hướng khoa học, minh bạch và phát triển toàn diện hơn. Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đại học gắn với quá trình chuyển đổi số quốc gia, việc ứng dụng công nghệ số vào kiểm tra, đánh giá các môn Lý luận chính trị trở thành yêu cầu tất yếu.

Thứ nhất, công nghệ số giúp tăng tính toàn diện và khách quan của đánh giá. Các hệ thống thi - kiểm tra trực tuyến, ngân hàng câu hỏi chuẩn hóa, phần mềm chấm điểm bán tự động và rubric điện tử cho phép đánh giá đa chiều các năng lực cốt lõi trong môn lý luận chính trị như tư duy phê phán, lập luận logic, khả năng phân tích - tổng hợp. Dữ liệu đánh giá được số hóa giúp giảm thiểu tối đa yếu tố cảm tính của người chấm, nâng cao tính minh bạch và độ tin cậy của kết quả học tập. Công nghệ số cũng hỗ trợ phân tích thống kê kết quả, giúp giảng viên hiệu chỉnh công cụ đánh giá theo hướng khoa học và chuẩn xác hơn.

Thứ hai, khác với các môn khoa học tự nhiên, môn lý luận chính trị đòi hỏi sinh viên phải thể hiện năng lực tư duy lý luận, khả năng phản biện và vận dụng kiến thức vào phân tích các vấn đề thực tiễn. Công nghệ số cho phép phát triển các hình thức đánh giá đa dạng như: bài luận số, bài trình bày có tương tác, e-portfolio, tình huống mô phỏng, bài tập đánh giá qua diễn đàn thảo luận, hoặc video phản biện. Những hình thức này tạo điều kiện để sinh viên thể hiện chiều sâu tư duy, mức độ hiểu biết và khả năng vận dụng lý luận vào giải quyết các vấn đề chính trị - xã hội đương đại.

Thứ ba, các nền tảng quản lý học tập (LMS) và công cụ phân tích dữ liệu học tập (learning analytics) hỗ trợ giảng viên theo dõi chi tiết quá trình tham gia học tập của sinh viên: mức độ tương tác, nội dung truy cập, kết quả bài tập theo

từng giai đoạn. Những dữ liệu này giúp giảng viên nhận diện các khó khăn của sinh viên, phát hiện kịp thời những lỗ hổng kiến thức để điều chỉnh phương pháp dạy học. Đồng thời, công nghệ số cho phép đưa ra phản hồi tự động hoặc phản hồi cá nhân hóa, giúp sinh viên cải thiện hiệu quả và liên tục.

Thứ tư, ứng dụng các hình thức thi trực tuyến, nộp bài số, chấm bài điện tử, lưu trữ hồ sơ học tập e-portfolio giúp giảm tải đáng kể thời gian và công sức cho giảng viên, đồng thời nâng cao hiệu quả quản lý tại các cơ sở giáo dục. Đặc biệt, trong bối cảnh đào tạo kết hợp (blended learning) và đào tạo đa phương thức ngày càng phát triển, công nghệ số giúp quá trình đánh giá vận hành linh hoạt, không phụ thuộc vào không gian - thời gian, phù hợp với xu hướng học tập mở và cá nhân hóa.

Thứ năm, công nghệ số góp phần gắn lý luận với thực tiễn sinh động, cập nhật.

Các nguồn tư liệu số như cơ sở dữ liệu chính trị - xã hội, tài liệu thời sự, dữ liệu mở, video minh họa, công cụ mô phỏng hoặc báo cáo phân tích thời gian thực cho phép sinh viên vận dụng lý luận vào đánh giá, phân tích các sự kiện đang diễn ra. Điều này vừa nâng cao tính thực tiễn của các bài tập đánh giá, vừa giúp sinh viên hiểu sâu sắc hơn về bản chất, giá trị và khả năng ứng dụng của các học thuyết chính trị trong đời sống xã hội.

2.2. Những vấn đề đặt ra và giải pháp để ứng dụng hiệu quả công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị

Việc ứng dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị mang lại nhiều lợi ích rõ rệt, góp phần hiện đại hóa hoạt động dạy - học và nâng cao chất lượng đào tạo. Tuy nhiên, thực tiễn triển khai cũng đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết để công nghệ số thực sự phát huy hiệu quả, đặc biệt trong bối cảnh các môn lý luận chính trị có đặc thù về nội dung tư tưởng, tính khoa học và yêu cầu tư duy trừu tượng.

Thứ nhất, dù nhận thức về chuyển đổi số đã được cải thiện, một bộ phận giảng viên vẫn quen với cách đánh giá truyền thống, chưa thật sự chủ động thiết kế các hình thức đánh giá mới (e-portfolio, bài phản biện số, mô phỏng, rubric điện tử...). Sinh viên cũng gặp khó khăn trong việc sử dụng các nền tảng số, đặc biệt là kỹ năng học tập trực tuyến, quản lý tiến độ, trình bày sản phẩm số.

Thứ hai, công cụ và hệ thống công nghệ số chưa đồng bộ, thiếu tính đặc thù cho môn lý luận chính trị. Nhiều hệ thống LMS hoặc phần mềm thi trực tuyến hiện nay chủ yếu phục vụ bài kiểm tra trắc nghiệm hoặc bài tập ngắn, trong khi môn lý luận chính trị cần các công cụ cho phép đánh giá tư duy sâu, lập luận logic và năng lực phân

tích thực tiễn. Kho dữ liệu mở, ngân hàng câu hỏi chuẩn hóa hay bộ công cụ phân tích tiến trình học tập cho môn lý luận chính trị còn hạn chế.

Thứ ba, sinh viên có thể sử dụng công nghệ để gian lận: truy cập tài liệu không được phép, nhờ người hỗ trợ, dùng AI hoặc chatbot để viết bài luận. Điều này làm giảm giá trị thực của đánh giá và gây khó khăn cho giảng viên trong việc xác định năng lực thật của sinh viên.

Trước những vấn đề đặt ra trong quá trình ứng dụng công nghệ số vào kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị đòi hỏi các cơ sở giáo dục cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp để việc ứng dụng công nghệ số thực sự mang lại hiệu quả.

Trước hết, cần nâng cao năng lực số và năng lực thiết kế đánh giá số cho giảng viên thông qua các chương trình bồi dưỡng thường xuyên về thiết kế rubric điện tử, xây dựng ngân hàng câu hỏi chuẩn hóa theo năng lực, sử dụng hệ thống LMS, phần mềm mô phỏng, công cụ chấm điểm trực tuyến, kỹ thuật giám sát thi trực tuyến và nhận diện gian lận học thuật bằng công nghệ. Những nội dung bồi dưỡng này phải gắn với đặc thù của môn lý luận chính trị như cách thiết kế nhiệm vụ đánh giá tư duy phê phán và khả năng vận dụng lý luận vào thực tiễn.

Tiếp theo, cần phát triển các công cụ số chuyên biệt phục vụ đánh giá môn lý luận chính trị. Các cơ sở giáo dục nên đầu tư xây dựng ngân hàng câu hỏi phong phú gồm tự luận, phân tích tình huống, đánh giá quan điểm; nền tảng hỗ trợ thảo luận và phản biện trực tuyến; kho dữ liệu mở về chính trị – xã hội; phần mềm chống đạo văn và phát hiện sản phẩm viết bằng AI; cũng như hệ thống mô phỏng chính sách và sự kiện thời sự để sinh viên luyện tập tư duy lý luận trong bối cảnh gắn với thực tiễn.

Bên cạnh đó, việc xây dựng môi trường thi – kiểm tra trực tuyến an toàn và minh bạch là yêu cầu cấp thiết. Các trường cần chuẩn hóa quy trình thi trực tuyến với cơ chế xác thực danh tính, giám sát bằng webcam hoặc AI, khóa màn hình, hạn chế truy cập tài liệu trái phép và sử dụng các công cụ

phát hiện hành vi bất thường; đồng thời ban hành quy định rõ ràng về đạo đức học thuật và chế tài vi phạm. Song song với đó, cần xây dựng hệ thống tiêu chí, quy trình và chuẩn đầu ra phù hợp với đánh giá số. Giảng viên phải hợp tác trong việc thiết kế rubric điện tử cho từng hình thức đánh giá như bài luận số, video phản biện, thảo luận học thuật, phân tích dữ liệu mở hay e-portfolio, bảo đảm phản ánh đúng đặc trưng năng lực của môn học gồm tư duy logic, lập luận khoa học, quan điểm chính trị đúng đắn và khả năng vận dụng lý luận vào thực tiễn.

Cuối cùng, để các giải pháp trên vận hành hiệu quả, cơ sở giáo dục cần bảo đảm hạ tầng công nghệ số đồng bộ, ổn định và thân thiện với người dùng. Điều này bao gồm nâng cấp hệ thống LMS, mở rộng máy chủ và băng thông, chuẩn hóa nền tảng lưu trữ và nộp bài số, cung cấp kho tài liệu số phục vụ học tập - đánh giá và tổ chức hỗ trợ kỹ thuật liên tục trong các giai đoạn thi - kiểm tra. Một hạ tầng tốt sẽ giúp giảm thiểu rủi ro kỹ thuật, nâng cao trải nghiệm của người học và tối ưu hóa hiệu quả ứng dụng công nghệ số trong đánh giá các môn lý luận chính trị.

III. KẾT LUẬN

Ứng dụng công nghệ số trong kiểm tra, đánh giá các môn lý luận chính trị là xu thế tất yếu trong bối cảnh chuyển đổi số của giáo dục đại học. Tuy nhiên, quá trình triển khai cũng đặt ra nhiều vấn đề như hạn chế về năng lực số của giảng viên - sinh viên, nguy cơ gian lận học thuật và yêu cầu về hạ tầng kỹ thuật. Để ứng dụng công nghệ số một cách hiệu quả, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp: nâng cao năng lực số cho giảng viên; phát triển công cụ đánh giá số phù hợp đặc thù môn học; xây dựng môi trường đánh giá trực tuyến an toàn, minh bạch và tăng cường đầu tư hạ tầng công nghệ. Thực hiện tốt các giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng dạy học lý luận chính trị và đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trong bối cảnh số hóa hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Airasian, P. W. (1999). *Assessment in the Classroom: A Concise Approach*. Pearson College Division Publisher.
- Ban Chấp hành Trung ương (2013). Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.
- Bulut, O., Beiting-Parrish, M., Casabianca, J. M., Slater, S. C., Jiao, H., Song, D., ... & Liu, X. (2024). *The Rise of Artificial Intelligence in Educational Measurement: Opportunities and Ethical Challenges*. arXiv.
- Linn, R. L., & Miller, M. D. (2005). *Measurement and Assessment in Teaching (9th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Nguyễn Công Khanh, Nguyễn Vũ Bích Hiền (2014). *Tài liệu kiểm tra, đánh giá trong giáo dục*. Cục Nhà giáo và Cán bộ quản lý cơ sở giáo dục.